

AINEISTOTEHTÄVIÄ

Tehtävänäsi on kirjoittaa aineistopohjainen essee. Muista siis käyttää annettua aineistoa: esitellä aineisto ja viitata siihen aina sitä käyttäessäsi (Särmän s. 394–395 aineistoesseen ohjeet).

Lue tehtävät, silmäile aineistot ja valitse tehtävistä yksi. Otsikoi tekstisi itse. Muista merkitä tehtävänannon numero otsikon eteen.

1. Milloin harrastaminen menee liiallisuuksiin? Pohdi kysymystä Mikko Maasolan kolumnin pohjalta.
2. Väitetään, että historia opettaa. Väitetään myös, että historia toistaa itseään. Väitetään, että jokainen sukupolvi tekee omat virheensä eikä ihminen opi menneiden sukupolvien teoista. Pohdi historian ymmärtämisen merkitystä nykytilanteen ymmärtämisen kannalta. Hyödynnä artikkelia *Maa, joka unohti, mitä hätä tarkoittaa*.
3. On vanhempia, jotka kasvattavat lapsiaan tietoisesti sukupuolineutraalin ideologian mukaisesti ja kunnioittavat lapsen omia haluja ja toiveita. Pohdi sukupuolineutraalia kasvatusta valitsemastasi näkökulmasta *Tytöntylleröiset ja pojankoltiaiset* -blogitekstiä hyödyntäen.
4. Menestyminen on monen haaveissa. Valmentaja Pekka Seppänen tuntuu kääntävän ajatuksen pääläelleen kolumnissaan *Unohda menestyminen*. Mitä itse ajattelet menestymisestä?
5. **Urheilu suurvaltapoliitiikan välineenä.** Hyödynnä tekstissäsi Tero Hakolan pääkirjoitusta.
6. Nuoruuden väitetään olevan vaikea elämänvaihe. Onko näin? Pohdi kysymystä Mika Waltarin pienoisoromaanin *Jokin ihmisessä* aloitusluvun pohjalta.
7. Kirjoita nuoruudesta viimeisellä sivulla olevien runojen pohjalta.

Sananen

– Uudet lenkkarit (kyllä nyt hävettää)

Kuntourheilu on muuttunut niin överiksi, että tavallinen tennarinkuluttaja ei uskalla ostaa enää hyvännäköisiä lenkkareita. Vaatimus maratonista seura, ehkä jopa hautaan asti.

Tein sen virheen, että ostin lenkkarit. Luulin, että ne olivat vain lenkkarit. Keski-ikäisen miehen rumat tummansiniset kajakit. Mitäänsanomattomat umpiot, joihin piilottaa varpaat tuulelta suojaan – ja pohjassakin jotain kuminkaltaista, joka pehmentää elämästä raskautetun askelta. Vaan ei. Minähän ostin kuulemma elämänmuutoksen. Ostin intohimon ja kaiken tarkoituksen. Kuudella kymppillä!

En ole vielä testannut niitä. Oikeasti olen sitä mieltä, että uudet lenkkarit ovat parhaimmillaan kirjahyllyssä. Juostessa ne muuttuvat jotenkin likaisiksi. Kirjahyllyssä ne ovat kuin Dalin veistos: muistuttavat absurdilla tavalla kaiken katoavaisuudesta. Jonain päivänä juokseminen loppuu. Silloin punnitaan mitä ihminen todella on, ilman laadukkaita juoksukenkiä.

En saanut tennareita ulos leivinpaperista, kun jo kuulin korvissani sanat: syksyllä sitten maratonille! Yhdessä treenataan ja työ alkaa Nyt. Ennen lause olisi ollut huumoria. Nyt se on ihailtavaa määrätietoisuutta ja uuden elämän vähimmäistavoite. Muutuin uimahallipyhkeeksi, menin kasaan. Ei autanut vaikka sanottiin, että huumoriahan tämä, kun ei se ole.

Juoksemisen aloittamisessa tuskaisinta ovat ensimmäiset kolme kuukautta. Siksi en ole koskaan aloittanut. Kokeillut olen monasti, pieniä repäisyjä. Katseet ovat kertoneet, miten ihmiset ovat ilahtuneet nähdessään Fingerporista karanneen hahmon harjoittavan omintakeista kulkuaan. Suussa ei viivy ainoastaan verenmaku, se sekoittuu väljähtänyttä Portteria muistuttavaan vatsahappoon ja jostain on lurautettu ylivuotista sillilientäkin sekaan. Siinä sorbetissa ei haaveile marathonia. Mielessä on vieläkin ylevämpiä: ihmisarvoinen elämä.

Liikunta on muuttunut. Huippu-urheilijan pitää olla ankara itselleen, jos haluaa olla. Nyt tuo ankaruus ja rajut aikataulut ovat hiipineet tavalisten arkeen. Jos ostat juoksukengät, niin kuin minä idiootti krapulassa tein, se on sitten menoa. Missä on sykemittari? Mobiilikunto-ohjelma?

Exeltaulukot. Seuranta. Proteiinijauheet. Kisakausi. Herkistely. Intervallit – ja nirvana.

Sosiaalinen media on kuin luotu juoksupäiväkirjaksi. Punoittavia naamareita, kuin kahden tunnin jörnimisen jäljiltä. Alla kilometrit, aika ja keskisyke. Kukaan ei jää siitä tiedosta paitsi, kuinka usein meidän perheessä lihan iloja harjoitetaan.

Voisin kuvitella, että kävisin jolkuttelemassa kevään kunniaksi kerran viikossa. Löysästi. Kääntyisin katsomaan perseet rytmin rikkoonumatta. Pysähtyisin Lounaispuiston grillin kohdalle vähäksi aikaa nuuhkuttelemaan. Kyseessä on kuitenkin maailman toiseksi parhaat hajut.

Mutta kun en uskalla! Maailma ehti jo muuttua. Media teki elämästämme sietämätöntä. Sukeltajakin tietää, että ympäristön painetta ei pysty kiertämään. Olen niin heikko, että saattaisin lähteä mukaan hulluun urheiluun. Kohta jo juoksisin viisi kertaa viikossa ja lihaskuntoharjoitteet päälle. Olisin mennyttä miestä. Häpeäisin itseäni.

Luin tänään terveysuutisen. Se oli päivän kahdeksas. KOVA HIKILIIKUNTA VÄHENTÄÄ KUOLEMANRISKIÄ. Minä kun luulin, että kaikki kuolevat. Ei. Ne jotka juoksevat kovaa säilyvät ikuisesti hengissä. Reippaan ilmekin kertoo uskosta.

Jos nyt saisin mielenhäiriön ja survoisin jalkani niihin uusiin lenkkareihin, juoksisin pakoon kuolemaa. Näyttäisin hätäntyneeltä. Halveksisin lahjaa, hetken kauneutta.

Maailman vanhin ihminenkin kuoli. Mietin eilen, miksi se on uutinen. Tänään tajuan, että kirjoittaja oli joku lahjakas harrastajajuoksija. Hänen maailmankuvansa sai jarrutusjäljen.

Maallikkosaarnaaja Maasola

Mikko Maasola

YLE Uutiset, Keski-Suomi 7.4.2015

Kukaan ei jää siitä tiedosta paitsi kuinka usein meidän perheessä lihan iloja harjoitetaan.

Missä on
sykemittari?
Intervallit
– ja nirvana.

Maa, joka unohti, mitä hätä tarkoittaa

Siirtolaisjoukkoja, hätäapua
Unicefilta ja lainaa
Maailmanpankilta
– arvaa, mistä maasta on kyse.

Ann-Mari Huhtanen HELSINGIN SANOMAT
Kirjoittaja on vapaa toimittaja.

Syksyllä valtava joukko oli liikkeellä. Kun suurhyökkäys oli kesällä alkanut, valtaisa maa-alue oli täytynyt tyhjentää.

Yli 420 000 joutui jättämään kotinsa. Suuri osa kulki satoja kilometrejä jalkaisin, joten mukaan otettiin vain se, mitä jaksettiin kantaa. He eivät palaisi.

Pari kuukautta myöhemmin toinen vihollinen oli hyökännyt toisesta suunnasta ja pohjoinenkin alkanut tulvia.

Ensimmäiset kiintiöpakolaiset olivat lähteneet maasta länteen jo viisi vuotta aiemmin. Ensimmäisillä laivoilla meren yli, sitten rautateitse pohjoista reittiä.

Kolme maata oli tarjoutunut ottamaan vastaan noin 80 000 pientä viatonta. Ehkä jotkut pelkäsivät, että heistä tulisi taakka. Ajattelivatko, että jäisivät ja veisivät vielä naiset ja työt?

Ja eivät kaikki konfliktin loputtua lähteneetkään. Yli 15 000 jäi.

Lähtemisestä oli maassa kokemusta. Jo aiemmin yli 300 000 oli jättänyt laakean maan ja suunnannut toiselle puolelle maapalloa paremman elämän perässä. Sodan jälkeenkin lähdettiin. Kun konflikti oli ohi, kymmenentuhannet liikkuvat länteen.

Uudessa maassa kaikki eivät pitäneet siirtotyöläisistä. Kun jotkut rettelöivät ja rötöstelivät, se leimasi koko joukkoa.

Vaikka kyllä omia syrjittiin maassa omastakin takaa.

Sodan vielä pauhatessa oli sovittu, että kantaväestö jakaisi pakosalle joutuneille kansalaisille omastaan. Ja annettiinhan heille: pienimmät, ränsis-

tyneimmät ja kylmimmät paikat.

Sodan jälkeen asunnoista oli pula, varsinkin pommitetuissa kaupungeissa. Silti haavoittuvimpia olivat nuo kotinsa jättäneet, jotka joutuivat siirtymään toisten nurkista ja pankolta toiselle. Juuri kun uudet juuret alkoivat kasvaa, ne kitkettiin pois.

Kotinsa menettäneitä halveksittiin ja pilkattiin murteensa vuoksi. Tuhlareita kaikki tyynni, jotkut valittivat. Käyttivät polttopuitakin liikaa, kun valmistivat niitä pirun perinneruokiaan!

Jotkut kantaväestöstä jopa keplottelivat. Osa jakoi suuria tiloja pienempiin, jotta ei joutuisi luovuttamaan pakolaisille maata, kuten maan laki määräsi.

Opettajat korjasivat ”puhevikoja” vielä kymmenenkin vuoden päästä.

Pakolaisten, rintamalta palanneiden tai sodasta muuten traumatisoituneiden tunteille ja kokemuksille ei kuitenkaan jäänyt aikaa. Oli maksettava korvaukset ja nostettava maa raunioista.

Sitä ei olisi tehty ilman läntistä apua. Maa oli käytännössä kehitysmaa – ja myös kehitysavun kohde vielä vuosia sodan jälkeen. YK:n lastenavun rahasto UNICEF esimerkiksi toimitti lapsille ruokaa, lääkkeitä, säilykkeitä, kenkiä ja maitopulveria vuosien ajan.

Hätäapua saatiin 14,5 miljoonan euron verran. Se oli tuohon aikaan paljon rahaa.

Tukea virtasi myös Yhdysvalloista. Amerikkalaiset järjestöt antoivat Yhdysvaltojen ulkoministeriön kehotuksesta taloudellista apua maan opiskelija- ja muille järjestöille.

Amerikkalaiset ja brittiläiset kveekarit jakoivat satoja tonneja vaatteita ja elintarvikkeita ja auttoivat pohjoisen jälleenrakentamisessa esimerkiksi järjestämällä kansainvälisiä työleirejä.

Lähes joka viikko usean vuoden ajan maan satamiin saapui Yhdysvaltojen armeijan ylijäämätavaraa: tuhansittain lentokoneita, jeepejä, kuorma-autoja, aluksia, traktoreita, perävaunuja, nostureita sekä tuhansia tonneja kaapelia, maalia, alumiinia, työkaluja, moottoreita, köyttä, vaatteita, hitaustarvikkeita, teltoja, auton varaosia, terästä, rautaa, vetureita...

Kaikki halvalla ja ulkopoliittisista syistä hissukseen.

Lääkkeitä, ruokaa ja vaatteita tuotiin myös länsinaapurista ja Länsi-Euroopasta.

Länsimaissa jotkut varmasti ajattelivat, että itsepä ojanne kaivoitte – sor-

tukaa nyt sitten. Virallisesti kuitenkin katsottiin, että apu maalle oli paras lääke pahaa ideologiaa vastaan.

Ilman muiden maiden myöntämiä lainoja ei olisi selvitty.

Sodan jälkeen ensimmäisenä maata luototti Ruotsi. Tärkein apu tuli silti Yhdysvaltojen hallituksen viralliselta Export-Import Bank -vientiluottolaitokselta.

Se myönsi maalle lainaa yhteensä 75 miljoonaa dollaria. Se oli siihen aikaan todella suuri summa rahaa.

Lainan turvin maa sai ostettua puuvillaa, polttoainetta, teollisuuskoneita ja muita tarvikkeita. Korot olivat kohtuulliset, jopa halvat, ja lainan merkitys haparoivalle maalle erittäin suuri.

Ilman Maailmanpankkia ei silti olisi tullut mitään. 27 vuoden aikana maa sai siltä kaiken kaikkiaan 18 kehitysluottoa, joiden yhteismäärä nousi nykyrahassa 2,1 miljardiin euroon.

Dollareilla maa raivasi tieverkostonsa ja nosti sille elintärkeän metsäteollisuuden jaloilleen. Lainarahalla pystytettiin vesivoimaloita, tuettiin pienyrityksiä, rakennettiin sellutehtaita ja kehitettiin niiden jätevedenpuhdistusta.

Pitkäaikaisten ja edullisten kehityslainojen merkitys kansantaloudelle oli korvaamaton. Kymmenettuhannet ihmiset saivat töitä.

Toisin kuin myöhemmin aina toisteltiin, aivan kaikkea velkaa ei maksettu takaisin.

Ruotsi antoi 14,6 miljoonan euron edestä sotavelkoja anteeksi. Myös osa Yhdysvaltojen antamasta lainasta jäi maksamatta.

Mutta tärkeintähän toki oli, että kaikki oli vihdoinkin hyvin.

Lopulta maasta tulikin niin erinomainen, että kansalaisten muisti alkoi valikoida. Oli mukavampaa toistella suurta myyttistä kertomusta siitä, kuinka yhtenäinen kansakunta selvisi pakolaisistaan ja jälleenrakensi maan hartiavoimin, ihan itse, ilman muiden apua.

Ja kun vuosia kului, monelta unohtui, mitä hätä ja köyhyys oikeasti ovat. He eivät vuorostaan halunneet auttaa muita maita.

Mutta mitäpä tuosta. Siihen Suomella oli varmasti varaa.

Ann-Mari Huhtanen

Palstalla arvioidaan kotimaan ja maailman asioita, kosketusetäisyydeltä.

TYTÖNTYLLERÖISET JA POJANKOLTIAISET

JUNE 1, 2015

Nuoren äidin avautuminen siitä, miten hänen tyttömäisistä asioista pitä-
vään poikalapseensa suhtaudutaan aikuisten maailmassa on noussut päivän
puheenaiheeksi, eikä suotta. Aihe on tärkeä useammastakin syystä. Ensinnäkin, se avaa meidän silmämme sille, miten sukupuolittunut moderni yhteiskuntamme on. Toisekseen, kirjoitus ei myöskään jätä mitään arvailujen varaan sen suhteen, kumpaa sukupuolta yhteiskunnassamme pidetään toisarvoisena. Kolmanneksi, se puhuu myös karua kieltään siitä, mistä syrjiminen todella tulee. (Syrjiminen ei synny siitä, että lapsi ei tiedä paremmin tai että lapset olisivat ikänsä vuoksi erityisen julmia. Syrjiminen syntyy kasvuympäristön vaikutteista ja siitä, mitä aikuiset ihmiset suustaan päästävät.)

Mutta takaisin niihin sukupuolirooleihin. Nykyisin on muodikasta väittää, ettei sukupuolirooleja enää ole, että kaikki voi tehdä mitä lystää, huolimatta sukupuolesta. Kuitenkin näiden aikuisten reaktiot heijastavat eniten yhteiskunnan arvottunutta suhtautumista sukupuoliin, kuin mitään muuta. Pojat ei leiki nukeilla tai poneilla. Pojat ei tykkää tykkää pinkistä tai lilasta, glitteristä, My Little Ponysta tai Hello Kittystä. Eikä se herranjestas harrasta kaunoluistelua, baletista puhumattakaan!

Se, että poika tykkää joistakin edellämainituista asioista koetaan huvittavana, vääränlaisena tai vaarallisena, sen katsotaan kielivän joko tyhmyydestä, tai virheestä identiteetti-, sukupuoli- tai seksuaali-identiteetissä. Joskus tämä tuomio annetaan pelkästään lapsen nimen perusteella, joka on jotenkin vääränlainen – sanojan mielestä. Ja kaikki nämä kommentit sanotaan ääneen, äidin, lapsen ja näiden tuttavien kuullen. Tyttömainen poika on huvittava, koska se on vääränlainen. Ei kukaan poika halua olla kuin tyttö. No one wants to be like a girl.

Tästä toteamuksesta tulee mieleen eräs Youtube-video, jonka jokaisen, jonka mielestä Suomessa tai länsimaissa ei ole sukupuolisyryntää, pitäisi katsoa, nimeltään Always #Like a Girl.

Videossa pyydetään ihmisiä tekemään asioita ”kuin tyttö”. Ensin kohteena ovat aikuiset, sitten lapset, jotka eivät ole vielä tulleet murrosikään.

Ero on shokeeraava, mutta kertoo paljon meidän länsimaalaisen maailman sukupuolirooleista, ja miten kokonaisvaltaisesti nämä ideaalit juurrutetaan yhteiskunnan jäseniin. Ja missä vaiheessa? Murrosikäisenä. Mutta siemenet siihen kylvetään usein paljon aikaisemmin.

Pojat eivät saa olla tyttömäisiä, mutta poikamainen tyttö on yhteiskunnassamme yleisesti hyväksytty ilmiö. Tytöt voivat olla kuin pojat, kiipeillä puissa ja juoksennella metsissä, leikkiä rosvoa ja poliisia tai harrastaa jalkapalloa, koripalloa, lätkää. Miksi näin? Miksi yhteiskunnassa on hyväksyttävää olla poikamainen, vaan ei tyttömainen? Koska tyttömaisuus, naiseus koetaan heikkoutena. Tytöt on kilttejä, tytöt on hiljaa, tytöt suorittaa hyvin. Pojat on taas tekee niitä kolttosiaan, on vähän rasavilleja, ei ehkä jaksaa keskittyä pikkutarkkuuksiin. Kuulostaako tutulta?

Ja sitten nämä ”siitä tulee varmaan hoo-oo-äm-oo”, ”tuostahan tulee hyvä drag kviin”-letkautukset. Mietitäänpä hetkinen. Tähän mennessähän meillä ei ole sellaisia homppeleita ollut kun kaikki sukupuolirooleista poikkeava on tukahdutettu, piilotettu tai pahimmassa tapassa piesty pois? Jarit ja Marit ei koskaan ”kasvaneet kiertoon”? Miten on käynyt kaikille niille Vienoille ja Kainoille (nimi, jonka voi antaa sekä pojalle tai tytölle – paitsi joidenkin mielestä), homoja ja ristiinpukeutujia kaikki? Se, että esiseksuaalisessa kehitysvaiheessa oleva taapero pukee päälle hameen, kielii siitä että hän tulee tulevaisuudessa rakastumaan mieheen tai karikatyrisoimaan sukupuolirooleja? Ja jos tämä ei ole tarpeeksi, pohdiskelkaamme hetkisen sitä, että viktoriaaniseen aikaan asti vaaleanpunainen oli POIKIEN väri ja yhdessä vaiheessa sekä miehet sekä naiset pukeutuivat yksilahkeeseen vaatteeseen.

Feministiksi tunnustautuva saa usein osakseen virnuilua, telaketju- ja emakko- etuliitteitä sekä toteamuksen, ettei Suomessa feminismiä tarvita, ihan yli menee tämä touhu. Toivon, että tämä kirjoitus nostaa esiin uusia näkökulmia ja ajatuksia siitä, miksi tarvitsemme feminismiä. Feminismi kuvataan usein äärimmäisten ylitulkitsijoiden nillityksenä, mutta se on kuin vertaisi kristittyjä näihin sankareihin. Feminismi on radikaali ajatus siitä, että nainen on ihminen siinä missä mieskin. Ja jos hyväksymme sen, meillä ei pitäisi olla sen enempää ongelmaa sen suhteen, jos joku poika haluaa tehdä tyttöjen juttuja, kuin sen, jos tyttö haluaa tehdä poikien juttuja. Koska siinä ei ole mitään hävettävää, väärää tai huvittavaa.

Lopuksi vielä kaiken kiteyttävä lainaus herra Popilta (courtesy of Pinterest): ”I’m not ashamed to dress ’like a woman’ because I don’t think it’s shameful to be a woman.” -Iggy Pop

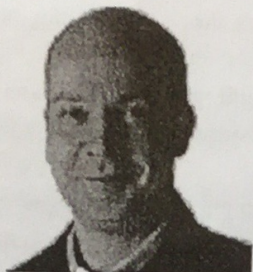
Unohda menestyminen

31.10.2015

KOLUMNI

Pekka Seppänen

Kirjoittaja on valmentaja ja neuvonantaja.

Joskus vuosituhannen alussa olin kovin tyytyväinen, kun sain sorvattua media-yhtiö Talentumille vieläkin voimassa olevan mission Autamme ammattilaisia menestymään.

Joku muukin ehkä muistaa sorvanneensa sen, mikä ei haittaa, sillä mission olisi voinut muotoilla paremmin. Paljon syvällisempi missio olisi ollut Autamme ammattilaisia onnistumaan.

Menestymisellä ja onnistumisella on nimittäin suuri ero. Se, joka tavoittelee menestystä, tavoittelee aivan eri asioita kuin se, joka tavoittelee onnistumista.

Menestyminen on vertailua muihin. Onnistuminen on vertailua itsen. Menestymiseen tarvitaan muiden arviointeja, mutta onnistuneen suori-tuksen tunnistaa itsekkin. Menestyminen on sitä, että levyä tai kirjaa menee valtavasti kaupaksi. Onnistuminen on sitä, että levystä tai kirjasta tuli juuri niin hyvä kuin oli mahdollista.

Menestyminen ei välttämättä vaadi suuria ponnisteluja. Riittää, että muut suoriutuvat huonommin. Onnistuminen on päinvastoin sitä, että te-kee omat tehtävänsä niin hyvin kuin kulloinkin voi.

Jos 90 metrin kunnossa oleva mies heittää keihästä 90 metriä, se on onnistumista. Jos sama mies heittää keihästä 82 metriä ja muut heittävät 81 metriä, se on menestymistä. Ja epäonnistumista.

Menestyminen on sitä, että saa osakseen ihailua. Onnistuminen on sitä, että tietää tehneensä hyvin ja oikein. Siksi onnistumisen tavoittelu ohjaa rehellisyyteen. Menestyksen tavoittelu sen sijaan houkuttelee vilppiin.

Jos urheilija haluaa onnistua, hän ei harkitse kiellettyjen keinojen käyt-tämistä. Mutta kun hän janoaa menestystä, vilppi on houkutteleva vaih-toehto. Sama koskee kaikkia ihmisiä, niin työelämässä kuin muussakin elämässä.

Menestystä himoitseva työtoveri harjoittaa pelin politiikkaa ja kaivaa, maata toisten jalkojen alta. Menestystä himoitsevassa yrityksessä parag-nellaan päästömittauksia ja tuloslukuja.

Menestys on hetken huumaa. Sen varaan ei voi rakentaa uutta menes-tystä. Onnistumisten varaan voi sen sijaan rakentaa sekä menestystä että uusia onnistumisia.

Helsingin Sanomat 31.10.2015

Boikotti muuttaa urheilun politiikaksi

PÄÄKIRJOITUS 11.6.2015

KOLUMNI

Tero Hakola HELSINGIN SANOMAT

Kirjoittaja on urheilutoimituksen toimittaja.

Eurooppalaiset poliitikot ovat pyyhkineet urheiluliikkeen autonomialla viime viikkoina pöytää. Syinä ovat olleet Kansainvälisen jalkapalloliiton Fifan huimiin mittoihin paisunut korruptioskandaali ja Sepp Blatterin toi-minta liiton puheenjohtajana.

Britannian pääministeri David Cameron kehotti ennen Fifan puheenjoh-tajavaalia Blatteria jättämään tehtävänsä. Mielipiteensä Fifasta sanoivat myös Ranskan ulkoministeri Laurent Fabius ja Saksan liittokansleri Angela Merkel.

Lupa päättää omista asioista on ollut urheilulle perustavanlaatuinen asia. YK on tunnustanut urheilun autonomian ja YK:n yleiskokoukselle puhu-nut KOK:n pääsihteeri Thomas Bach on vaatinut poliitikkoja kunnioitta-maan sitä.

KOK:tä myös kuunnellaan. Jopa Ukrainan presidentti Petro Porošenko luopui huhtikuun lopulla vaatimuksistaan, vaikka oli aiemmin puhunut Venäjän kisojen boikotoinnin puolesta.

Urheilun kaunis tavoite on tuoda ihmisiä yhteen taustoista riippumatta. Korruptioskandaalit ja hampaattomuus esimerkiksi ihmisoikeusasioissa ovat antaneet poliitikoille kuitenkin perusteen puuttua urheiluun. Keskiös-sä on ollut Fifa, mutta myös esimerkiksi Kansainvälinen jääkiekkoliitto ja KOK itse ovat joutuneet kritiikin kohteeksi.

Toinen urheilujärjestöjen virhe on ollut myöntää kisoja lähinnä niille ha-kijoille, jotka lupaavat komeimmat puitteet. Monet maat – kuten Venäjä, Kiina ja Brasilia – ovat vastanneet kutsuun ja tehneet arvokisoista itselleen pehmeän politiikan ja imagonrakennuksen välineen.

Urheilu onkin ajanut itsensä sellaiseen jamaan, että suurin piirtein kaik-ki käyttävät tilannetta hyväkseen.

Aivan vilpittömä ei ole europarlamentaarikkojenkaan ehdotus jalkapallon MM-boikotista. Toteutuessaan se tarkoittaisi, että urheilusta tulisi käytän-nössä osa EU:n Venäjän-vastaista pakotepolitiikkaa.

Suomen urheiluasioista vastaava ministeri Sanni Grahn-Laasonen (kok) suhtautuu boikotointiin varauksella. Hän totesi viikko sitten MTV:n haas-tattelussa, että Fifan sotkut ja Venäjän MM-kisat kannattaisi mieluummin pitää erillään.

Helsingin Sanomat 11.6.2015

Jokin ihmisessä

Luku 1.

Hän oli toisenlainen kuin muut. Minulle hän oli toisenlainen kuin muut. Hänen nimensä oli Osmi. Se oli harvinainen nimi. Kadulla ja kansakoulun pihassa muut lapset juoksivat hänen jäljessään, osoittivat häntä sormella ja huusivat pilkallisesti: "Osmi, Osmi, Osmi."

Mitä hänen äitinsä oli ajatellut antaessaan tyttärelleen tuollaisen nimen, joka jo lapsena erotti hänet muista. Hänen äitinsä oli samanlainen köyhän miehen vaimo kuin muutkin akat meidän pihassa. Eikä hän millään tavoin ollut muita ylempänä, paremminkin päinvastoin, sillä hänen miehensä oli likaviemäreiden puhdistaja ja se oli haisevaa työtä, vaikka hän ehkä ansaitsi paremmin kuin jotkut toiset. Minun isäni oli panssarilaivan koneenkäyttäjä. Kun Osmi oli kolmetoista ja minä neljätoista, puhkesi maailmansota. Elokuussa 1914 isäni joutui kauas Mustanmeren rannalle ja kirjoitti sieltä makaavansa granaattipuiden alla auringonpaisteessa ja syövänsä arbuuseja joka päivä. Mutta silloin oli sota ja myös Helsingissä valmistivat peltitehtaat yötä päivää granaatinkuoria. Siksi luulimme että isä vain laskee leikkiä puista, joissa muka kasvoi granaatteja.

Ehkä Osmiäidissä oli hiven uneksijan verta ja ehkä hän nimeen Osmi runoili tai oli runoillut kaikenlaista. Mutta Osmista tuli pelkuri ja hän käveli itsekseen ja leikki itsekseen. Kun menin hänen ohitse minun oli pakko siepata hänen nukkensa ja viskata se seinään tai potkaista nurin hänen leikkitalonsa. Kun hän oli yksin pihassa leikkimässä, minun oli pakko monta kertaa mennä hänen ohitse, kunnes hän alkoi itkeä ja meni kotiinsa. Näin tapahtui kun vielä olimme lapsia. Mutta kun olin neljätoista, emme oikeastaan olleet lapsia enää eikä hän enää leikkinyt nukeilla ja minä olin varastamalla ansainnut ensimmäiset rahani.

Kun Osmi oli kolmetoista, hän ei enää itkenyt yhtä helposti kuin ennen ja hänellä oli toisenlaiset silmät kuin muilla ja hyvin punainen suu, vaikka hän muuten oli köyhästi ja huolimattomasti pukeutunut. Hän kävi vielä kansakoulua, mutta sen loputtua hänen oli määrä ansaita ja päästä lähettityöksi johonkin liikkeeseen. Minut äiti oli pannut lyseoon, vaikka en tahtonut, ja olin toista vuotta samalla luokalla ja tappelin välitunneilla ja kerran oli jo käytökseni alennettu, sillä halusin päästä pois koulusta. Kadehdin Hanskia, joka oli minun ikäiseni eikä tehnyt mitään, mutta siitä huolimatta hän oli ostanut ruskeat kengät ja hänellä oli aina tupakkaa ja rahaa taskussa. Meitä oli useita poikia, jotka teimme kaiken mitä Hanski

käski, enkä koskaan ehtinyt lukea läksyjäni enkä tahtonutkaan, ja kevätkaudella aloin luvatta jäädä pois koulusta.

Johonkin aikaan keväällä Osmiä isä oli työssä lähellä satamaa kaasulaitoksen vieressä ja puolenpäivän aikaan Osmi vei hänelle ruokaa korissa, joka oli siististi peitetty harmaalla liinalla. Minun oli pakko kävellä Osmiä jäljessä ja katsella häntä, ja seuraavana päivänä olin rannassa samassa paikassa ja viskelin kiviä veteen niin että hänen täytyi kävellä minun ohitseni. Paikka oli autio ja siellä oli hiekkakasoja ja romuja ja veneitä kumollaan.

"Osmi", sanoin hänelle kun hän meni ohitse. Mutta hän ei vastannut minulle mitään, vaan meni ohitse eikä edes katsonut minuun päin. Ehkä hän luuli että tahdoin vain pilkata häntä, sillä hän häpesi isäänsä. Joka puhdisti likaviemäreitä, ja häpesi sitäkin että kantoi ruokaa isälleen. Ehkä tahdoinkin vain ärsyttää ja siksi puhuttelin häntä, mutta hän ei vastannut minulle eikä edes katsonut minuun.

Hän oli silloin vielä pikkutyttö minun rinnallani, mutta hänellä oli toisenlaiset silmät kuin muilla ja niitä reunustivat lyhyet mustat silmäripset ja hänen suunsa oli hyvin punainen.

Seuraavanakin päivänä työnsin aamulla koulukirjani kellarinluukusta sisään ja Hanski odotti minua kadunkulmassa ja sanoin Hanskille että rannassa kaasulaitoksen vieressä oli kaapelikasoja ja muuta romua. Sieltä voisi löytää jotakin.

Menimme yhdessä rantaan ja kaivelimme romukasoja ja sitten makailimme hiekkakasassa auringonpaisteessa. Lumi oli sulanut ja veneistä uhoisi maalinhajua ja loitolla rakennettiin uutta siltaa lahden poikki. Poltimme Hanskin tupakkaa, kunnes päätäni huimasi ja suuta alkoi kirvellä. Hanski kertoi kaupoistaan venäläisten sotamiesten kanssa ja otti taskustaan kourallisen hopearahoja, suomalaisia ja venäläisiä, ja näytti ylpeillen niitä minulle. Makasimme hiekkakasassa ja kaikki lumi oli jo sulanut ja Hanski kysyi, olinko koskaan leikkinyt tyttöjen kanssa sellaista ja sellaista leikkiä. Olin utelias ja hän kertoi minulle kaikenlaista, mutta ajattelin että hän vain valehteli kerskaillakseen.

Kunnes puolenpäivän aikaan Hanski kohotti päänsä ja sanoi tarkoittavasti: "Kas, Osmi tulee tuolta."

Silloin minäkin nostin päätäni ja näin Osmiä tulevan ruokakoria kantaen ja hänen tukkansa oli letillä ja letin pää oli sidottu kuluneella punaisella silkkinauhalla.

"Kas, Osmi tulee", minäkin sanoin ja katselimme häntä hiekkakasan takaa enkä luule että hän lainkaan huomasi meitä, sillä hän hymyili itsekseen kävellessään ja katseli taivaalle. Eikä hän koskaan ollut hymyillyt minulle. Katselin häntä niin että suuni oli kuiva ja käteni puristuivat nyrkkiin.

Olin silloin neljätoista, mutta luulen että sittenkin olin lapsi vielä, vaikka olin jo varastanutkin yhdessä Hanskin kanssa. Mutta Hanski katsoi tarkoit-

tavasti minuun ja sanoi: "Voisimme siepata hänet kiinni ja kiusata häntä vähän."

"Ei", sanoin, "hän vie ruokaa isälleen. Äijä on tänään työssä kaasulaitoksen vieressä."

"Sontarotta", sanoi Hanski. "Hänen isänsä on sontarotta." Minäkin nauroin, sillä Osmi oli jo mennyt ohitse emmekä enää olisi saaneet kiinni häntä, vaikka olisimme yrittäneet. Makasimme selällämme hiekkakasassa ja poltimme tupakkaa, kunnes Hanski alkoi nauraa itseksensä. Hän vilkaisi minuun ja kysyi: "Tuleeko hän samaa tietä takaisin."

"Kuka", sanoin vaikka hyvin tiesin mitä Hanski tarkoitti. Ja musta laine löi pään yli, vaikka aurinko paistoi ja näin veden ja jokaisen roskan veden pinnassa ja talot lahden toisella puolella kallioilla.

"Osmi", sanoi Hanski oikoen jalkojaan ja venytellen nimeä suussaan. "Huomasitko millainen hän on."

"Mennään pois", pyysin ja kieli turposi suussani niin että minun oli vaikea puhua. Nousin istumaan ja olin valmis lähtöön.

"Pelkäätkö pientä tyttöä", kysyi Hanski ja kohotti ivallisesti kulmakarvojaan niin kuin vain hän osasi. Suutuin ja leukani alkoi vavahdella niin kuin aina kun suutun. "Jumaliste", sanoin, "en pelkää ketään tässä maailmassa. Mutta en viitsi."

"Et uskalla", Hanski härnäsi ja työnsi kasvonsa ihan lähelle kasvojani. "Et taida edes tietää millaisia tytöt ovat."

"Joku voi nähdä", varotin.

"Emmehan me tee hänelle mitään pahaa", sanoi Hanski ja nauroi itseksensä. "Kiusaamme vaan vähän häntä. Viemme hänet rantaan ja kiusaamme vähän häntä."

Edellisenä päivänä olin puhutellut Osmia, mutta hän ei ollut vastannut minulle eikä ollut edes näkevinään minua.

"Nyt hän tulee", sanoi Hanski. "Mennään. Kävelemme häntä vastaan ja otan hänet kiinni."

"Ei", sanoin. "Minä otan hänet kiinni." Sillä en tahtonut että Hanski kaivoisi häneen.

Osmi tuli etäällä rantaa pitkin meitä kohden ja nousimme ja piilouduimme hiekkakasan viereen. Kun hän tuli kohdallemme, astuimme esiin ja menimme häntä vastaan.

Hänellä oli tyhjä kori kädessään ja hän heilutti sitä tullessaan ja hymyili ja hyräili itseksensä. Mutta meidät nähdessään hän pysähtyi äkkiä ja katsoi taakseen, väistyi sitten syrjään ja koetti pujahtaa ohitsemme. Eikä hän enää hymyillyt, vaan katsoi minuun kuin olisi vihannut minua. Mutta mielestäni hänellä ei ollut mitään syytä vihata minua, sillä pitkiin aikoihin en ollut itkettänyt häntä, ja ainakin hän edellisenä päivänä olisi voinut vastata puhutteluuni.

Tartuin häneen kun hän yritti pujahtaa ohitsemme, mutta tartuin hyvin kömpelösti häneen niin että hän helposti olisi voinut vääntäytyä irti ja juosta pakoon. Mutta käteni oli vahvempi kuin minä. Kun käteni koski häneen, tartuin lujasti kiinni häneen niin että hän kompastui polvilleen ja pudotti korinsa ja loukkasi polvensa. Hän riuhtoi päästäkseen irti, kunnes Hanski tarttui hänen toiseen käsivarteensa ja kiskaisi taaksepäin niin että punainen solmuke luisui ja putosi maahan.

"Ei", sanoin, "älä kajoa häneen. Minä hänet otin kiinni."

"Ei", sanoi Hanski ja hymyili iloisesti. "Leikitään vain yhdessä."

Osmi ei huutanut. Hän tunsimme meidät molemmat. Asuinhän samassa pihassa kuin hän. Hän ei huutanut, mutta hän ponnisteli vapautuakseen ja tunsin käsissäni hänen ohuen vartalonsa. Mutta hän oli paljon heikompi meitä ja Hanski sai heti hänet nurin.

"Pidä kiinni hänen käsistään", Hanski käski hammasta purren eikä katsonut minuun. Osmi makasi selällään ja puristin molemmin käsin hänen käsiään maata vasten niin ettei hän voinut liikuttaa niitä. Mutta hän ei huutanut. Hanski istuutui hänen jalkojensa päälle ja nipisti häntä. Mutta hän ei huutanut.

"Mitä sinä teet", sanoin ja tuijotin Hanskin käsiä.

Mutta Osmi puristi silmiään tiukasti umpeen ja ripset olivat kuin kaksi mustaa juovaa hänen kasvoissaan eikä hän huutanut, vaikka toivoin, että hän olisi kirkunut, jotta olisin saanut syyn päästää hänet irti ja juosta pois, mutta en tahtonut jättää häntä yksin Hanskin käsiin.

Kosketeltuaan kylliksi häntä Hanski vilkaisi minuun ja nousi äkkiä. Minäkin nousin ja hellitin Osmien kädet. Osmi kohottautui istumaan ja katsoi meihin. Hänen kasvonsa olivat aivan valkoiset ja hänen silmänsä olivat isot ja pelottavan mustat ja pahinta minusta oli ettei hän itkenyt eikä huutanut eikä sanonut meille mitään. En voinut katsoa häneen enkä tahtonut katsoa enää Hansiakaan, mutta en vavissut enää, sillä oikeastaan emme olleet tehneet Osmille mitään varsinaisesti pahaa, olimmepahan vaan kiusanneet häntä.

"Mene jo tiehesi", sanoi Hanski kärsimättömästi ja sysäsi häntä, kun hän istui maassa katsoen meihin. "Nyt tiedämme millainen olet", hän lisäsi pilkallisesti ja sysäsi uudelleen Osmia.

"Jumaliste, älä potki häntä", sanoin nopeasti ja työnsin jalallani pudonneen korin Osmien viereen.

Osmi nousi, otti korin ja pudonneen solmukkeen maasta ja lähti menemään. Hän nilkutti kävelleessään, sillä hän oli satuttanut polvensa kaataessani hänet.

"Mitä oikeastaan teit hänelle", kysyin kun Osmia ei enää näkynyt. Hanski ei vastannut mitään, hänen kasvonsa vain punoittivat ja hän sylkäisi maahan eteensä. Vihasin silloin häntä, vaikka hän oli paras toverini ja vaikka

juuri hän oli opettanut minulle kaiken minkä tiesin pahaa.

"Mikä sinua vaivaa", sanoi Hanski ja yritti naurahtaa. "Nythän tiedät mil-laisia työt ovat. Etkö ole hyvilläsi."

Näin silmissäni Osmin kasvot, joiden silmät olivat tiukasti ummessa ja ripset puristuivat kahdeksi mustaksi juovaksi. Otin maasta katkenneen metallitangon pätkän ja löin sillä Hanskia kasvoihin katsomatta miten löin. Hän putosi maahan istumaan, hänen otsanahkansa repesi ja samassa hetkessä alkoi otsasta pulputa verta hänen silmiinsä. Hän koetti kädellä haparoivasti otsaansa, sai kouransa täyteen verta ja alkoi itkeä ja kiroilla.

Lyödessäni en ajatellut mitään, mutta nähdessäni Hanskin istuvan maas-sa veri tippuen sormien lovitse vaatteisiin lähdin juoksemaan ja voihkin ääneen juostessani. Pääsin kadulle ja pimeään palosolaan ja makasin siellä roskien ja jätteiden keskellä monta tuntia. En ymmärtänyt, miksi olin lyö-nyt Hanskia, ja minulla oli tunne kuin itseäni olisi rajusti lyöty niin etten osannut ajatella mitään. Maattuani kauan palosolassa lähdin toiselle puo-lelle kaupunkia ja lyöttäydyin sällien joukkoon, jotka vetelehtivät kallioilla. Kävin ostamassa heille viinaa ja seurasin heitä Eläintarhan metsään. Kol-meen päivään en uskaltanut mennä kotiin ja nukuin milloin missäkin, sillä yöt olivat jo lämpimät.

Sitten palasin likaisena ja nälkäisenä kotiin. Äiti satti minua ja vanhempi veljeni pieksi minut, mutta he olivat olleet levottomia tähteni eikä minua rangaistu niin pahasti kuin olin pelännyt. Kuulin että haava Hanskin ot-sassa oli neulottu kiinni kirurgissa ja itse hän oli kertonut pudonneensa romukasaan ja sillä tavoin satuttaneensa otsansa. Osmi ei ollut kertonut mitään kotonaan, mutta hänen äitinsä kuulin valittavan että Osmi oli kai sairas, koska alkoi voida huonosti ja oksentaa joka kerta kun hänen olisi pitänyt lähteä viemään ruokaa isälleen työpaikalle.

Sen kevään kävin vielä koulua ja väistelin Hanskia ja menin heti sisään nähdessäni kaukaa hänet kadulla. Koetin myös lukea läksyjäni ja selviytyä koulussa, mutta se oli jo liian myöhäistä. Jäin toisen kerran samalle luokal-le ja minut erotettiin koulusta. Siksi sain kesän ajaksi mennä oppipojaksi verstaaseen ja kesäkuun alussa muutimme pois siitä talosta niin etten pit-kään aikaan nähnyt lainkaan Osmia.

Mika Waltari, pienoisoromaanin *Jokin ihmisessä*
ensimmäinen luku, 1944

Jokaisen naisen on opittava luonnonlaki: miehet katoavat. Se tapahtuu juuri kun olet leiponut hänelle piparkakkuja, juuri kun äitisi on saanut villasukat kudottua. Tapaat toki uuden miehen, mutta hän ei pidä kanelista ja sukat ovat liian suuret. Sinä opettelet huovuttamaan. Juuri kun olet vaihtanut verhoja ja sukunimeä, mies katoaa. Tapaat toki uuden miehen, mutta hänellä on eri lempiväri. Sinä hankit uudet rintaliivit ja opettelet portugalin. Juuri kun olet postittanut hääkutsut, mies katoaa. Tapaat toki uuden miehen, mutta hänellä on eri nimi kuin kutsukortissa. Mitä teet oranssilla korsetilla? Minne miehet katoavat? Naiset osallistuvat massoitain seminaariin, jossa kaavio piirretään fläppitaululle. Miehet katoavat kuten lumi sulaa, kuten kappale putoaa, kuten kivi uppoaa. Maa nielee miehet kuin sadeveden sisäänsä. Se on aivan fysiikan lakien mukaista. Monet miehistä voidaan kyllä vetää takaisin viemäriaukosta esimerkiksi vakuumpumpun avulla, mutta haluatko varmasti hänet takaisin liuenneessa muodossa, tuskin pystyssä pysyvänä? Tapaat toki uuden miehen, luennoitsija sanoo ja koputtaa fläppitaulua. Mutta hän ei halua mustia lakanoita eikä makuuhuoneen kattoon peiliä, sinä sanot. Ja hänkin katoaa. Tapaat toki uuden miehen, luennoitsija sanoo ja koputtaa päätään. Miehet katoavat kuin saateenvarjot, hanskat ja muistikuvat. Ratkaisu ei ole muuttaa pikkukylään jossa tiedät aina minne miehet katoavat. Ratkaisu ei ole kadota itse. Ratkaisu ei ole koputtaa puuta. Tartu vain kaulimeen.

Katriina Ranne

Kokoelmasta *Ohikulkijan tuoksu*, Gummerus 2014

Nuoruus meni ohi ennen kuin tajusin olla
kevytmielinen. Ennen kuin ehdin olla poika joka hyppää

kadulla seisovan tyttöystävän syliin koko painollaan,
takkutukkainen tyttö joka fanittaa bändiä heittäytymällä

selälleen maahan soittamaan ilmakitaraa, huiতোন kuin kukaan ei katsoisi,
ja kaikki katsovat. En tajunnut olla se, joka kaikki haluavat olla,

se joka ei siitä välitä. Olisi pitänyt karata ja liittyä sirkukseen
pariksi päiväksi, rakastua ennen kuin oli liian myöhäistä, huutaa

kaikin voimin kirkossa vain kuullakseen miten siellä kaikuu.
Olisi pitänyt olla musiikkia joka kuullaan koko vartalolla. Tajusin sen

liian pitkällä viiveellä. Ovatko toiset jo syntymästään raskaita?
Vai oliko minun nuoruuteni niin keveä, etten edes huomannut?

Katriina Ranne

Kokoelmasta *Ohikulkijan tuoksu*, Gummerus 2014